

REKOMENDACIJOS SENIŪNIJOMS DĖL PREVENCINIO DARBO SU BESILAUKIANČIOMIS IR VAIKUS AUGINANČIOMIS ŠEIMOMIS

Prevencinio darbo tikslas – užkirsti kelią galimiems socialinės rizikos veiksniams šeimoje pasireikšti ir apsaugoti vaikus nuo socialinės rizikos veiksnių, anksčiau identifikuoti šeimoje kylančias problemas, tiksliau įvertinti situaciją šeimoje, laiku suteikti šeimai reikiamą paramą ir (ar) pagalbą, motyvuoti tėvus spręsti problemas savarankiškai anksčiau nei nustatomas grėsmės lygis vaikui.

1. Seniūnija, gavusi rašytinę ar žodinę informaciją apie šeimoje išylančias problemas ar netinkamą vaikų priežiūrą, susitinka su šeima, kai gauta informacija yra apie netinkamą vaikų priežiūrą, netinkamas gyvenimo ir buities sąlygas vaikams augti, tėvų piktnaudžiavimą alkoholiu ir kt.

2. Į susitikimą su šeima vyksta seniūnas, seniūnijos specialistas socialiniam darbui, socialinis darbuotojas dirbantis su šeima.

3. Specialistams nustačius netinkamas gyvenimo ir buities sąlygas vaikams augti ar kitas šeimos problemas, su tėvais aptariama esama situacija, lūkesčiai, terminai, iki kada situacija turėtų pagerėti ar problema išspręsti.

4. Seniūnijos specialistams apsilankymo šeimoje, susitikimo su šeima metu ar teikiant prevencinę pagalbą šeimai, jei kyla pagrįstų įtarimų, kad šeimoje pažeidžiamos vaiko teisės, nustačius akivaizdžių ir (ar) nuolatinių vaiko teisių pažeidimų, telefonu ar raštu informuojamas Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Šiaulių apskrities vaiko teisių apsaugos skyrius (toliau – Tarnyba) Joniškio r.

5. Jei šeima motyvuota spręsti susidariusią situaciją, susitikę ir/ar apsilankę šeimoje specialistai suteikia jai informaciją apie pagalbos gavimo galimybes, kartu pateikia trumpą rašytinę informaciją apie siūlomą pagalbą, įstaigų kontaktinius duomenis, informaciją apie paslaugas (lankstinukai, skrajutės ir t.t.). Poreikiui esant seniūnija tarpininkauja tėvams ir vaikams dėl pagalbos gavimo. Taip pat siūloma seniūnijai informuoti šeimą apie seniūnijoje vykstančias paskaitas, prevencinius užsiėmimus, renginius, pakviesti juos dalyvauti. Pasiteirauti tėvų, ar ateityje norėtų gauti informaciją apie seniūnijoje organizuojamus renginius, prevencines veiklas, užsiėmimus, kokiomis temomis užsiėmimai juos domintų, ir sutarti, kaip norėtų gauti informaciją.

6. Seniūnas, siekdamas įvertinti realią situaciją šeimoje dėl pagalbos šeimai siūlymo ir organizavimo, gali kreiptis į seniūnijos tarpinstitucinę grupę. Šioje grupėje aptarti turimą informaciją apie šeimą ir nuspręsti, kokią pagalbą šeimai siūlyti.

7. Seniūnija savo iniciatyva buria reikalingus specialistus, planuoja ir pasitardami teikia pagalbą šeimai, palydi ją šiame procese, stebi ir prižiūri, neinformuodami Tarnybos, nes ankstyvosios intervencijos šeimai laikotarpiu tai nėra tikslinga.

8. Nustačius, kad pavienės, atskirai (jau) teiktos ar teikiamos švietimo pagalbos, socialinės ar sveikatos priežiūros paslaugos yra neveiksmingos, neefektyvios ir neužtikrina vaiko gerovės, institucijos, įstaigos informuoja seniūnijos tarpinstitucinės grupės vadovą, kuris organizuoja grupės pasitarimą ir sprendžia klausimą dėl papildomų prevencinių priemonių šeimai ar dėl kreipimosi į tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorių dėl koordinuotai teikiamų paslaugų skyrimo.

9. Organizuodama ir teikdama prevencinę pagalbą šeimai, seniūnija, pastebėjusi šeimoje socialinio, ekonominio, psichologinio pobūdžio problemas ir (ar) išgyvenamą krizę, galimai trukdančią sudaryti sąlygas visaverčiam vaikų vystymuisi, socializavimuisi, siekdama laiku užtikrinti vaikų poreikių kokybišką tenkinimą ir esant poreikiui vaikui ir šeimai gauti kompleksinę pagalbą, inicijuoja atvejo vadybą: kreipiasi į Joniškio rajono vaiko ir šeimos gerovės centrą su prašymu paskirti atvejo vadybininką.

10. Siūlytina seniūnijoms motyvuotu raštu kreiptis į Joniškio rajono vaiko ir šeimos gerovės centrą, kad būtų paskirtas atvejo vadybininkas dėl šių priežasčių:

10.1. šeima išgyvenanti krizę, besiskirianti šeima, kurioje nepilnamečių vaikų akivaizdoje tėvai konfliktuoja, į konfliktus įtraukia pačius vaikus, dėl to gali būti daromas poveikis vaiko psichinei sveikatai ir elgesiui;

10.2. vienas ar abu iš tėvų turi žalingų įpročių (piktnaudžiauja alkoholiu, psichotropinėmis medžiagomis), namuose girtaujama ir vienam iš tėvų nepakanka pastangų apsaugoti nepilnametį vaiką nuo neigiamos aplinkos, gali būti nepakankamai užtikrinama jo teisės;

10.3. vienas iš tėvų arba abu turi sveikatos problemų, todėl negali tinkamai pasirūpinti (dažniausiai laikinai) savo vaiku;

10.4. šeimai trūksta socialinių įgūdžių;

10.5. skurdžios gyvenimo sąlygos, nedarbas, sunki finansinė padėtis, dėl to gali būti nepakankamai užtikrinama vaiko teisė į gyvenimo sąlygas, būtinas jo fiziniams, protiniams, dvasiniams bei doroviniams vystymuisi, šeimai trūksta higienos įgūdžių, todėl vaikams gali būti neužtikrinama teisė į tinkamas gyvenimo sąlygas, artimųjų ar bendraamžių jie gali būti atstumti, patirti patyčias.

11. Koordinuotos paslaugos vaikui ir jo tėvams (globėjams, rūpintojams) skiriamos, kai pavienės, atskirai teiktos ar teikiamos švietimo pagalbos, socialinės ar sveikatos priežiūros paslaugos yra neveiksmingos, neefektyvios ir neužtikrina vaiko gerovės.

12. Siūlytina seniūnijoms kreiptis koordinuotos pagalbos šiais atvejais:

12.1. jei vaikas vengia lankyti mokyklą, tėvai ar jo globėjai (rūpintojai) negeba užtikrinti, kad jų vaikas lankytų ugdymo įstaigą;

12.2. jei vaikas daro teisės pažeidimus, o jo tėvai (globėjai, rūpintojai) dėl pozityvios tėvystės, socialinių ar kitų įgūdžių stokos ar jų nebuvimo negeba suvaldyti vaiko netinkamo elgesio, daryti jam teigiamą įtaką, apsaugoti nuo neigiamos aplinkos;

12.3. dėl šeimų, kurios augina vaikus, turinčius specialiųjų poreikių, tarp jų - vaikus su elgesio, emocijų ir kitais raidos sutrikimais. Kai šeimos augindamos šiuos vaikus patiria sunkumų ir pavieniai teikiamų paslaugų nebepakanka.

13. Seniūnijos į Administracijos direktorių su prašymu dėl minimalios priežiūros priemonės skyrimo gali kreiptis:

13.1. jei vaikas sistemingai nelanko mokyklos, be pateisinamų priežasčių per mėnesį praleidžia daugiau negu pusę pamokų;

13.2. jei vaikas iki 16 m. daro teisės pažeidimus, jo elgesys daro žalą ir kelia pavojų aplinkiniams, o jo atstovų pagal įstatymą, vietos bendruomenės pastangų nepakanka pasiekti teigiamų elgesio pokyčių;

14. Siekiant užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams šeimose atsirasti, siūloma sudaryti sąlygas seniūnijose tėvams dalyvauti pozityvios tėvystės mokymuose, organizuoti vaikams ir tėvams užsiėmimus, renginius apie sveiką gyvenseną. Siūloma organizuojant renginius, prevencines veiklas skatinti tėvus (globėjus, rūpintojus) laisvalaikį leisti kartu su vaikais bei skatinti jų fizinį aktyvumą.

15. Siūlytina ypatingą dėmesį skirti vaikų besilaukiančioms vienišoms motinoms (ypač kūdikių besilaukiančioms rizikingo elgesio moterims), vaikus iki vienerių metų auginančioms šeimoms. Siūlytina sudaryti sąlygas šiems tėvams dalyvauti Pozityvios tėvystės programoje kūdikių besilaukiančioms poroms, pirmosios pagalbos mokymuose tėvams, kuriuose nagrinėjamos šios temos: kaip išvengti buitinių traumų, kaip teikti pirmąją pagalbą nelaimingo atsitikimo atveju.

16. Siekiant mažinti vaiko teisių pažeidimų šeimose, siūloma sudaryti sąlygas tėvams susipažindinti su tėvų teisėmis ir pareigomis, su Joniškio rajone teikiama pagalba.